

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชา การผลิตซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี
3. หลักสูตรสถานศึกษา
4. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
5. การประเมินหลักสูตร
6. ข้อมูลอำเภอศรีราชา
7. ข้อมูลเกี่ยวกับซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักการ เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ เป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

โครงสร้าง กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาของผู้เรียน

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถของตนตามศักยภาพ คือ กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

4. มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม โดยกำหนดเป็นมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

5. เวลาเรียน

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน อาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ สามารถนำสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม คำนึงและมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่

ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ตามพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบทของสังคมไทย (กรมวิชาการ, 2545)

วิสัยทัศน์การเรียนรู้

เน้นการทำงานและการจัดการอย่างเป็นระบบ ความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบงานและการทำงานอย่างมีกลยุทธ์ โดยใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้และประยุกต์ใช้ในการทำงาน รวมทั้งการสร้างพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า

คุณภาพของผู้เรียน

กลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มีทักษะในการทำงาน การประกอบอาชีพ การจัดการ การแสวงหาความรู้ เลือก ใช้ เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน สามารถทำงานอย่างมีกลยุทธ์ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่

มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน รักการทำงาน ประหยัด อดออม ตรงต่อเวลา เอื้อเฟื้อ เสียสละ และมีวินัยในการทำงาน เห็นคุณค่าความสำคัญของงานและอาชีพสุจริต ตระหนักถึงความสำคัญของสารสนเทศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและพลังงาน

สาระ

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ประกอบด้วย

สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมที่ว่าด้วยงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานธุรกิจ

สาระที่ 2 การอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับหลักการ คุณค่า ประโยชน์ของการประกอบอาชีพสุจริต ตลอดจนการเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

สาระที่ 3 การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ในการแก้ปัญหา และสนองความต้องการของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างและใช้สิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

โครงสร้างการเรียนรู้กลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี

องค์ประกอบที่เป็นหลักสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สาระของกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยีประกอบด้วย

1. ความหมายของงาน
2. ความสำคัญและประโยชน์ของงาน
3. มีทฤษฎีสันับสนุนหลักการของงาน
4. วิธีการและขั้นตอนของการทำงาน
5. กระบวนการทำงาน การจัดการ เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและแนวทางใน

การประกอบอาชีพ

6. การนำเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน การสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ๆ

7. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการทำงานและการประกอบอาชีพ

กระบวนการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมของการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน คือ ผู้เรียนต้องมีความรู้ ทักษะ / กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

2. การจัดการเรียนรู้ต้องกำหนดเป็นงาน (TASK) โดยแต่ละงานต้องเป็นไปตามโครงสร้างการเรียนรู้ของกลุ่มการทำงานอาชีพและเทคโนโลยีทั้ง 7 หัวข้อ คือ

- 2.1 ความหมายของงาน
- 2.2 ความสำคัญและประโยชน์ของงาน
- 2.3 มีทฤษฎีสันสนับสนุนหลักการของงาน
- 2.4 วิธีการและขั้นตอนของการทำงาน
- 2.5 กระบวนการทำงาน การจัดการ เทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและแนวทาง

ในการประกอบอาชีพ

2.6 การนำเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงาน การสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ๆ

- 2.7 คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการทำงานและการประกอบอาชีพ

ผู้สอนสามารถสอนแต่ละงานครบหรือไม่ครบทั้ง 7 หัวข้อก็ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะงาน แต่ทั้งนี้จะต้องสอนครบทั้งมาตรฐานด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

3. การจัดการเรียนรู้ โดยผู้สอนสามารถนำความรู้ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและคุณธรรม จากสาระภายในกลุ่มมาบูรณาการได้ หรือนำสาระจากกลุ่มวิชาการอื่น มาบูรณาการกับสาระของกลุ่มงานอาชีพและเทคโนโลยีก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงาน ตามกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ

4. จัดการเรียนรู้ได้ทั้งภายในชั้นเรียน นอกชั้นเรียน โดยจัดในสถานปฏิบัติงาน แหล่ง วิชาการ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ ทั้งนี้ให้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อม ของสถานศึกษา ผู้เรียน และดุลยพินิจของผู้สอน โดยคำนึงถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี

5. จัดการเรียนรู้โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดงานที่มีความหมายกับผู้เรียนซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเห็นประโยชน์ความสำคัญ เห็นคุณค่า ย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน

6. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ ความพร้อมทางร่างกาย อุนิสัย สติปัญญา และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

รูปแบบการเรียนรู้

1. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้ลงมือทำงาน จริง ๆ มีขั้นตอนอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ

1.1 ขั้นศึกษาและวิเคราะห์

1.2 ขั้นวางแผน

1.3 ขั้นปฏิบัติ

1.3.1 ผู้สอนให้คำแนะนำ

1.3.2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ

1.3.3 ผู้เรียนฝึกฝน

1.4 ขั้นประเมิน/ปรับปรุง

2. การเรียนรู้จากการค้นคว้า เป็นการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าใน เรื่องที่สนใจจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ จนสามารถสนองแรงงูใจ ใฝ่รู้ของตนเอง เสนอต่อผู้สอนและ หรือกลุ่มผู้เรียน

3. การเรียนรู้จากประสบการณ์

4. การเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้มีการเลือกใช้กระบวนการ กลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างค่านิยม กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ ในการจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ

แหล่งการเรียนรู้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ประสบความสำเร็จในงาน / อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ฯลฯ
2. แหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบัน องค์กร หน่วยงาน ห้องสมุด ศูนย์วิชาการทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
3. สถานประกอบการ สถานประกอบวิชาชีพอิสระ โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานวิจัยในท้องถิ่น ซึ่งให้บริการความรู้ ฝึกอบรมเกี่ยวกับงานและวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น
4. ทรัพยากรธรรมชาติแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ
5. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ วารสาร หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต ซีดีรอม วีซีดี วิดีทัศน์ CAI ฯลฯ

หลักสูตรสถานศึกษา

ความหมายหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพอันสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยการเรียนรู้และประสบการณ์อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละปีหรือภาค และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญ ๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยี สื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ

การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

1. กำหนดวิสัยทัศน์
2. การจัดหลักสูตรสถานศึกษา
3. การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค
4. การออกแบบการเรียนการสอน
5. การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต
6. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ดำเนินไปด้วยดีบรรลุตามที่คาดหวัง จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

6.1 การจัดทำสาระของหลักสูตร

6.1.1 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาค

6.1.2 กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน

6.1.3 กำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาคทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้น ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

6.1.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิต มาเขียนเป็นคำอธิบาย

รายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

6.1.5 จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และ ผู้เรียนได้เรียนในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้

6.1.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปีหรือรายภาคและหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

การจัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

แนวทางการจัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

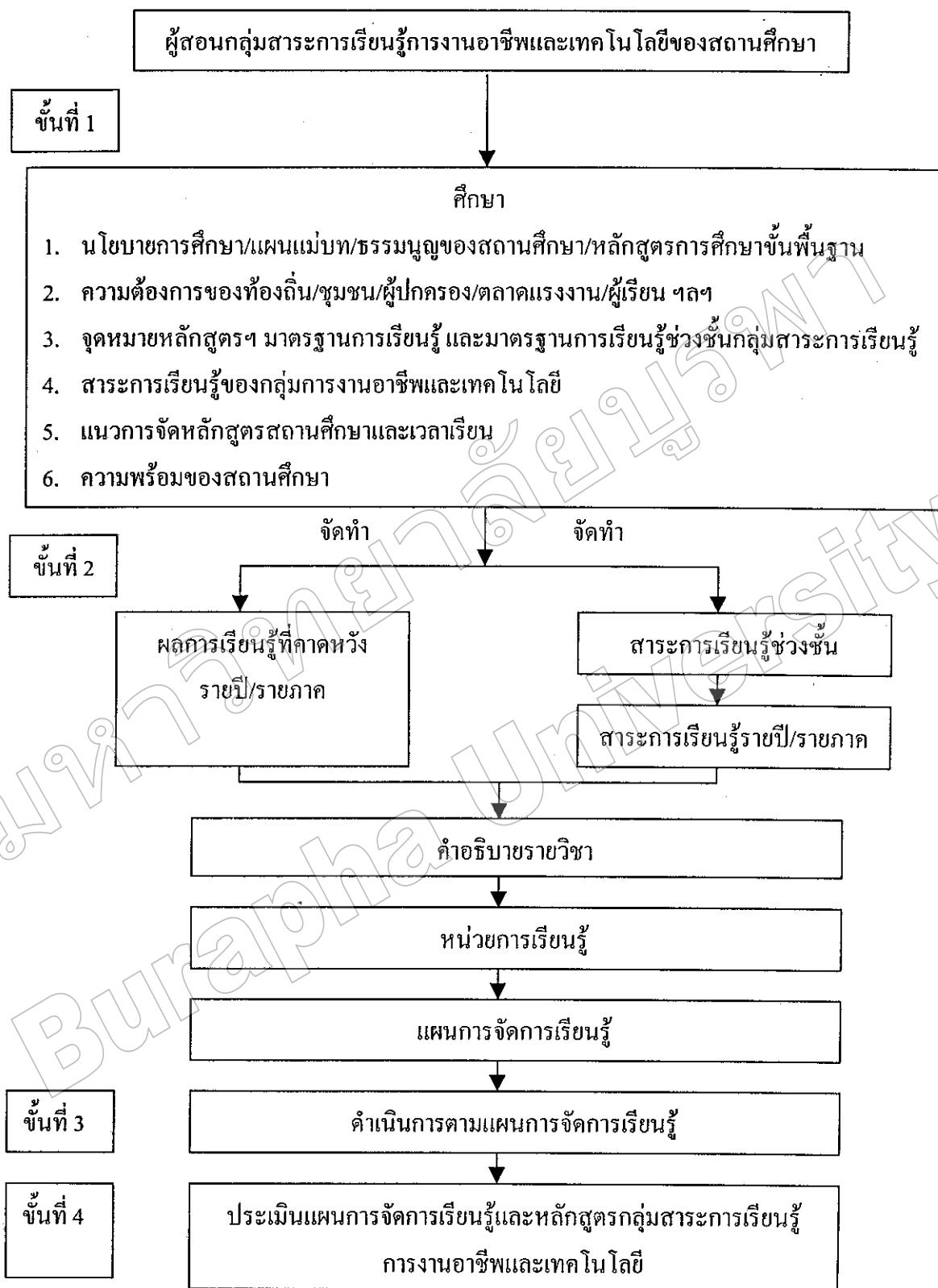
กำหนดแนวดำเนินการไว้ 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ดำเนินการการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผนการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ภาพที่ 1 แผนภูมิการจัดทำสาระของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร หลักสูตรเป็นมาตรฐานในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอย่างไร นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

สังัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 16) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว

2. หลักสูตร ประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ

3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน

4. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนได้ทำ ได้รับรู้และได้ตอบสนองต่อการแนะนำของทางโรงเรียน

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 7) ได้ให้คำจำกัดความของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542, หน้า 44) ได้ให้คำจำกัดความของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้กับผู้เรียน โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และทักษะต่าง ๆ อันเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของผู้เรียน

กาญจนา คุณารักษ์ (2543, หน้า 38) ได้ให้คำจำกัดความของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการหรือแผนหรือข้อกำหนด อันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ โดยส่งเสริมให้เอากัตบุคคลไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ในสังคม และในโลกอย่างมีความสุข

นิรมล ศตวุฒิ (2543, หน้า 12) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรได้ 3 แนวทางใหญ่ คือ

1. หลักสูตร หมายถึง รายวิชาที่จัดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน
2. หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้แก่ผู้เรียน
3. หลักสูตร หมายถึง ผลของปฏิกิริยาตอบสนองซึ่งกันและกันระหว่างแผนการศึกษา

และนักเรียน

จากการพิจารณาคำจำกัดความของหลักสูตรตามที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่เอกสาร แนวทางการจัดการศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชา ขอบข่ายของเนื้อหาวิชา โครงสร้าง กิจกรรมการเรียนการสอน และรวมถึงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้แก่นักเรียนได้เรียนและเกิดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี สามารถนำไปพัฒนาการดำรงชีวิตได้

องค์ประกอบของหลักสูตร มีผู้ให้แนวคิดในเรื่ององค์ประกอบของหลักสูตรไว้หลาย ลักษณะแตกต่างกันออกไป แต่ในหลักการและสาระสำคัญแล้วจะมีความสอดคล้องกันกล่าวคือ

ทาบา (Taba, 1962) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ และโครงการประเมินหลักสูตร

บุญมี เณรยอด (2531) ได้สรุปองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ข้อ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

ธำรง บัวศรี (2542, หน้า 8) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ และขาดไม่ได้ อย่างน้อย 5 อย่าง คือ จุดหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ ยุทธศาสตร์การสอนการเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล

กรมวิชาการ (2532) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการ และการวัดผล ประเมินผลและการติดตามผล

สุจริต เพียรชอบ (2533) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 5 ประการ คือ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ และการประเมินผลหลักสูตร

กรมวิชาการ (2544) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การจัดหลักสูตร การจัดเวลาเรียน การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

จากข้อสรุปของนักการศึกษา ในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร ได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย ได้แก่ จุดหมายของหลักสูตร วัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เฉพาะ วิชา จุดประสงค์การเรียนการสอน

2. เนื้อหาและประสบการณ์ ซึ่งจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ

3. และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมาย

4. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรมีลักษณะเป็นกระบวนการ

5. การนำหลักสูตร ไปใช้ มุ่งไปที่การแปลงหลักสูตร ไปสู่การเรียนการสอนในระดับ

6. โรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

7. การประเมินผล ประกอบด้วย การวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอน และการประเมินผลหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรนั้นมีความหมายครอบคลุมถึงการสร้างหลักสูตร การวางแผน หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรให้ดีขึ้น ทั้งระบบ (สันต์ ธรรมบำรุง, 2527, หน้า 92) การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการวางแผน จัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ของการเรียนการสอนและความมุ่งหมายของหลักสูตรและยังต้องวางแผนในการประเมินเพื่อให้ ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์หรือไม่อย่างไร (กาญจนา คุณารักษ์, 2543, หน้า 310) เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนและเกี่ยว ข้องกับบริบทหลาย ๆ ด้านที่จะสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิด และรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรไว้หลายแนวทาง เช่น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เสนอโดยราล์ฟ ไทเลอร์ (Ralph Tyler) (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 14)

หลักการสำหรับการพัฒนาหลักสูตรที่ไทเลอร์เสนอไว้ เริ่มด้วยการหาคำตอบจากคำถาม พื้นฐาน 4 คำถาม คือ

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนควรจะบรรลุคืออะไร
2. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่ควรจัดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา คืออะไร
3. ประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้จะจัดให้มีประสิทธิภาพอย่างไร
4. จะตัดสินได้อย่างไรว่าบรรลุจุดมุ่งหมายแล้ว

คำตอบของคำถาม 4 คำถามนี้ แสดงถึง 4 ขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเรียง ตามลำดับ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. เลือกแนวทางเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
3. จัดหนทางเหล่านั้น
4. ประเมินผลที่ได้รับ

ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทยเลออร์นั้น จะเริ่มจากการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้เรียน สังคมหรือชุมชน และเนื้อหาความรู้ก่อน แล้วกำหนดวัตถุประสงค์ชั่วคราวของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มา หลังจากนั้นไปศึกษาปรัชญา จิตวิทยาการเรียนรู้ และเป้าหมายของโรงเรียน แล้วจึงกลับมาพิจารณาวัตถุประสงค์ชั่วคราวว่าจะยอมรับได้ไหม โดยคำนึงถึง

พื้นฐานของคุณค่าทางการศึกษา เป้าหมายของการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียน หลังจากนั้นจึงกำหนดวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เสนอโดยฮิลดา ทาบ (Hilda Taba) (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 16)

ทาบ (Taba) ได้แบ่งกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็น 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 วินิจฉัยความต้องการ สำรวจสภาพปัญหาความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมและผู้เรียน

ขั้นที่ 2 กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลังการวินิจฉัยความต้องการแล้ว

ขั้นที่ 3 คัดเลือกเนื้อหาสาระ การกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนจะช่วยในการเลือกเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ วย ความสามารถของผู้เรียน เนื้อหาสาระต้องมีความเชื่อถือได้ และสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วย

ขั้นที่ 4 จัดเนื้อหาสาระ การจัดเนื้อหาที่คัดเลือกแล้ว ต้องนำมาจัดโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง ความยากง่ายของเนื้อหา และวุฒิภาวะ ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดประสงค์ของหลักสูตร

ขั้นที่ 6 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดโดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระ ความต่อเนื่อง และความสามารถของผู้เรียน

ขั้นที่ 7 กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล ต้องกำหนดว่าจะประเมินอะไร เพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เสนอโดยเซเลอร์ (Saylor) และคณะ (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 20)

1. เป้าหมาย จุดหมาย ขอบเขต การกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายเป็นสิ่งแรกของการพัฒนาหลักสูตร เป้าหมายควรบอกขอบเขต ๆ หนึ่ง ได้แก่ พัฒนาการส่วนบุคคล มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องความชำนาญเฉพาะด้านการกำหนดเป้าหมายควรพิจารณาจากตัวแปร นอก เช่น ทัศนะความต้องการของสังคม ข้อบังคับทางกฎหมาย ข้อค้นพบจากงานวิจัยต่าง ๆ ประชญาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร

2. การออกแบบหลักสูตร การวางแผนการออกแบบหลักสูตร ตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหา

3. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือกรูปแบบหลักสูตร ต้องเหมาะสมกับเป้าหมาย จุดประสงค์ ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะทางสังคม ตลอดจนข้อกำหนดทางสังคม และปรัชญาการศึกษา

4. การใช้หลักสูตร ขั้นตอนในการนำหลักสูตร ไปใช้โดยครูผู้สอนควรวางแผนและจัดทำแผนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เลือกวิธีการสอนและวัสดุสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

5. การประเมินผลหลักสูตร เลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร และตัดสินใจว่าจะใช้ต่อไป ปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิกหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่เสนอโดยโรนัลด์ ดอลล์ (Ronald C. Doll) (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 19-20)

ดอลล์ (Doll) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. พิจารณาความต้องการ
2. กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตร
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมย่อย (เช่น หมวดวิชา รายวิชา เป็นต้น)
4. กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียน
5. เลือกรูปแบบของหลักสูตร
6. เลือกเนื้อหาการเรียนรู้
7. พิจารณาจัดประสบการณ์การเรียนรู้
8. ประเมินหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเสนอไว้โดยสังัด อุทรานันท์

สังัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 38) ก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้ใช้แนวคิดนี้มาเป็นพื้นฐานในการกำหนดขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ทั้ง 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา ความต้องการของสังคมและผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดหลักสูตรให้สนองความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำหลังจากได้วิเคราะห์และทราบถึงสภาพปัญหา ตลอดจนความต้องการต่าง ๆ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น เป็นการมุ่งแก้ปัญหา และสนองความต้องการที่ได้รับจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกจัดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำมาจัดไว้ในหลักสูตร จะต้องผ่านการพิจารณาถ่วงถ่วงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การกำหนดมาตรการวัดผลและประเมินผล ขั้นนี้มุ่งที่จะหาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลว่า จะวัดและประเมินผลอะไรบ้าง จึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือจุดหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการมุ่งที่จะศึกษาหาจุดอ่อน หรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตร หลังจากได้มีการร่างหลักสูตรเสร็จแล้ว ทั้งนี้เพื่อหาวิธีการแก้ไขและปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการใช้ หลังจากที่ได้นำไปทดลองใช้แล้ว ก็ควรที่จะประเมินการใช้ว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องและมีจุดใดบ้างที่ควรจะได้รับการปรับปรุง และแก้ไขบ้าง

ขั้นที่ 7 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้ หลังจากที่ได้รับการตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่าข้อบกพร่องหรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขจึงดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมก่อน ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยภาพรวม (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 20)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยภาพรวม กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย ขั้นตอน ซึ่งต้องทำให้สำเร็จตามลำดับ เพื่อให้โครงการพัฒนาหลักสูตรมีความสมบูรณ์ งานที่ต้องทำในแต่ละขั้นตอนมีความหลากหลาย แต่มีการกำหนดผลที่แน่นอนเอาไว้ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและเป็นวัฏจักรมากกว่าจะเป็นกิจกรรมที่ทำต่อกันเป็นเส้นตรง เป็นกิจกรรมที่เป็นพลวัตรมากกว่าจะเป็นกิจกรรมที่คงที่

จากการที่ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรหลายรูปแบบที่นักวิชาการด้านหลักสูตรหลายด้านได้เสนอไว้ข้างต้นนั้น สามารถสรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ครบถ้วน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน จะวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษา จิตวิทยา การเรียนรู้ ผู้เรียน สังคม และเนื้อหาความรู้ ในการวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้มีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาแนวคิดของนักปรัชญา และนักจิตวิทยา แล้วนำแนวคิดเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ส่วนการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนมีจุดประสงค์เพื่อพิจารณาความต้องการของผู้เรียนและพัฒนาหลักสูตรให้สนองความต้องการเหล่านั้น

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่วิเคราะห์และรวบรวมได้ในขั้นที่ 1 มาเป็นแนวคิดและตัวชี้้นำในการกำหนดจุดมุ่งหมายจะบอกลักษณะของผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรว่าจะมีความรู้ทักษะ แนวคิดอะไรบ้าง มีเจตคติอย่างไร สามารถทำอะไรได้ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างไร เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การเลือกและการจัดเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หมายความว่าเนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เลือกและนำมาจัดในหลักสูตรจะช่วยเอื้อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 4 การกำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยคำแนะนำและข้อกำหนดในการติดตามความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนเพื่อตรวจสอบให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและปรับแก้ก่อนนำไปใช้ เป็นขั้นที่นำหลักสูตรที่ร่างเสร็จแล้วไปตรวจสอบ ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบได้หลายวิธี เช่น การใช้รูปแบบการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร การตรวจสอบกับลักษณะของหลักสูตรที่ดี การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือคณะกรรมการ หรือการวิเคราะห์แต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเหมาะสม เป็นต้น แล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรให้ดีขึ้น เตรียมพร้อมที่จะนำไปใช้

ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นที่นำหลักสูตรที่ตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่มั่นใจได้ว่าจะมีการใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม

ขั้นที่ 7 การประเมินหลักสูตร เป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรทั้งโปรแกรม และประเมินทั้งแยกส่วนของหลักสูตรที่ละส่วน และประเมินโดยรวมด้วย เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตร

ขั้นที่ 8 การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เป็นการนำผลการประเมินหลักสูตรมาปฏิบัติ ต่อเนื่องในกรณีผลการประเมินหลักสูตรพบข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคในส่วนปลีกย่อย ผู้พัฒนาหลักสูตรจะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร หากพบข้อบกพร่องหรือปัญหาอุปสรรคในประเด็นใหญ่ ซึ่งจะต้องเปลี่ยนโครงสร้างของหลักสูตรก็จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 10) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการหาคำตอบว่าหลักสูตรบรรลุผลตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงไร และสาเหตุที่ไม่บรรลุผลเพราะอะไร การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรว่าการนำหลักสูตรไปใช้จริงแล้วนั้น ได้ผลใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

รูปแบบการประเมินหลักสูตร (นิรมล ศตวุฒิ, 2543, หน้า 108)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้น ได้มีนักวิชาการด้านหลักสูตร ได้คิดไว้หลายรูปแบบ ซึ่งผู้ประเมินหลักสูตรจะเลือกใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรในแต่ละครั้งได้

1. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler, 1966) ไทเลอร์ได้จัดลำดับขั้นตอนในการเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตร ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ โดยวิเคราะห์ผู้เรียน สังคม เนื้อหา กำหนดขอบเขตโดยปรัชญาการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้

1.2 กำหนดจุดประสงค์อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่จะวัดภายหลังการจัดประสบการณ์

1.3 กำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.4 เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมตามประสบการณ์ที่วางไว้จนสำเร็จ

1.5 ประเมินผลการตัดสินใจด้วยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.6 ถ้าไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ก็ตัดสินใจที่จะยกเลิกหลักสูตร แต่ถ้าบรรลุเป้าหมายก็ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) รูปแบบการประเมินแบบนี้มีชื่อย่อว่า CIPP MODEL มีชื่อเต็มว่า Context – Input – Process – Product Model ซึ่งรูปแบบที่เสนอโดยสตฟเฟิลบีมและคณะ การประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น การประเมินข้อมูล 4 ประเภท คือ

2.1 การประเมินบริบท (context evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลมากำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมปัญหาและความต้องการต่าง ๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่าควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรจึงสนองต่อความต้องการและแก้ปัญหาที่มีอยู่ ถ้ามี

170996

๖
๖๖.๘
๖๖๙๔๗
๖

การใช้หลักสูตรไประยะหนึ่ง การประเมินนี้คือการประเมินหลักสูตรในด้านจุดหมาย เนื้อหาว่า สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือไม่

2.2 การประเมินปัจจัยตัวป้อน (input evaluation) เป็นการประเมินส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ผู้เรียน อุปกรณ์การสอน อาคารสถานที่ ฯลฯ ว่าตัวป้อนเหล่านี้ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรหรือไม่

2.3 การประเมินกระบวนการ (process evaluation) เป็นการประเมินในขั้นปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบกิจกรรม กระบวนการต่าง ๆ ของหลักสูตรมีข้อบกพร่องหรือไม่ เช่น เรื่องการสอน การบริหาร

2.4 การประเมินผลผลิต (product evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น ประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยตรวจสอบผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดหมายของหลักสูตรเพียงใด

รูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้ ถ้าในจุดหมายของหลักสูตรต้องการให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้ประเมินจากสภาพที่เป็นอยู่หรือผลการปฏิบัติว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งทำให้เห็นว่าส่วนใดของหลักสูตรใช้ได้ ส่วนใดมีข้อบกพร่อง

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ โกว์ (Gow) ได้เสนอแนวคิดในการวิเคราะห์หลักสูตร 4 ด้าน คือ

3.1 โอกาสทางการเรียนรู้ (opportunity) พิจารณาจาก การเรียนรู้เนื้อหาวิชา ความคิดรวบยอด เนื้อหา ทักษะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล

3.2 สิ่งเร้า (motivator) พิจารณาจาก ผู้เรียน ได้มีทางเลือกนำทางตนเอง เช่น เลือกสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ประเมินผลตนเอง วางแผนการเรียนรู้เอง ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงจากภายในและภายนอก และความหลากหลายของรูปแบบวิธีการสอน

3.3 โครงสร้างหลักสูตร (structure) พิจารณาจาก ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับลักษณะนิสัย และความต้องการของผู้เรียน ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับแบบเรียน ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และบทเรียน ครูวินิจฉัยและทำการสอนซ่อม

3.4 สภาพการเรียนรู้การสอน (instructional events) พิจารณาจาก ความเหมาะสมของกลุ่มการสอน ความชัดเจนของเอกสารการสอน การบริหารการสอน ความเหมาะสมระหว่างวิธีการสอนกับผู้เรียน

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ สเตค (Stake, 1967) เป็นรูปแบบการประเมินที่ ยึดเกณฑ์เป็นหลัก การประเมินของสเตค เป็นการบรรยายและตัดสินคุณค่าหลักสูตร โดยอาศัย

ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการตัดสินคุณค่า สหคมีมีความเชื่อว่าผลสำเร็จของหลักสูตรไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้เรียนจะสามารถบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เท่านั้น อาจมาจากองค์ประกอบด้านเวลาที่จัดไว้ไม่เหมาะสมเป็นต้น สหคจึงวางแนวทางการประเมินไว้ดังนี้

4.1 สิ่งที่มา ก่อน (antecedents) หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เอื้อให้เกิดผลจากหลักสูตร เช่น บุคลิกและนิสัยของครูและนักเรียน เนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ การจัดโรงเรียนในลักษณะชุมชน

4.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอน (transactions) หมายถึงปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้เรียน ครูกับผู้ปกครอง เป็นต้น

4.3 ด้านผลผลิต (outcomes) ประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิของนักเรียน ทักษะของนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู ผลที่เกิดขึ้นกับสถาบัน

5. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของ สกริฟเวน (Skriphven, 1969 อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) เป็นผู้ค้นคิดรูปแบบการประเมินโดยไม่ยึดเป้าหมาย สกริฟเวนได้เสนอว่า ผู้ประเมินควรประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ สังเกตพฤติกรรมและสภาพการณ์ รวมทั้งผลต่าง ๆ ที่จะได้รับ ผู้ประเมินจะมีความเป็นอิสระในการเก็บข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตได้ ผู้ประเมินอาจพบว่ามีข้อสังเกตอีกมากมาย นอกเหนือจากจุดประสงค์ที่วางไว้ในหลักสูตรและข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเป็นข้อมูลลักษณะเชิงคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตาม สกริฟเวนไม่ได้บอกวิธีการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร มีแต่ภาพรวม ๆ เท่านั้น

6. รูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคปุยซองค์ (puissance measure) เป็นวิธีที่ใช้ในการตรวจสอบว่าเอกสารหลักสูตรและการสอนที่พัฒนาขึ้นมา ก่อนนำไปใช้จริงมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด วิธีการประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคปุยซองค์นี้ เหมาะกับการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จใหม่ ๆ เป็นวิธีการประเมินเอกสารหลักสูตรแบบหนึ่งที่มีโครงสร้างองค์ประกอบ 3 ส่วนของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน โดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยซองค์ แล้วใช้สูตรปุยซองค์ในการคิดคำนวณ เมื่อได้ตัวเลขหรือผลจากการคำนวณก็นำมาเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตรว่าอยู่ระดับใด การประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคปุยซองค์เป็นการนำหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของการเรียนรู้ และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้ มาสร้างเป็นตารางวิเคราะห์ปุยซองค์

รูปแบบการเรียนรู้ทั้งหมดมี 8 ประเภท แต่ได้รับการดัดแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมเพียง 6 ประเภท จะเป็นความรู้ที่เรียงจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1. ความรู้แบบถูกใจ เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เป็นลำดับขั้นตอน ต่อเนื่องและระดับความยากสูงขึ้นตามลำดับ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1)

2. ความรู้แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูด เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำลำดับ ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกัน มาอธิบายความเชื่อมโยงให้เห็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของความรู้ในแต่ละ ขั้นตอนด้วยคำพูดได้ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2)

3. ความรู้แบบผสมผสาน เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ที่ เคยเรียนมา (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3)

4. ความรู้แบบแนวคิด เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนนำความรู้แบบผสมผสานมาทำให้เกิด แนวคิด หรือสามารถชี้ประเด็น หรือระบุสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง (มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 4)

5. ความรู้แบบหลักการ เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานแนวคิดหลาย ๆ แนวเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นหลักการใหม่ ๆ ได้ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5)

6. ความรู้แบบแก้ปัญหา เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มีการ แก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 6)

สำหรับประเภทของพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้นั้น กายังได้ กำหนดไว้เป็น 9 ชนิด ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ เรียงลำดับจากพฤติกรรมที่ง่ายไปยาก ดังนี้ ระดับที่ 1 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุด ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ชนิด แต่ละชนิดจะมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน ดังนี้

1. การบอกชื่อหรือชี้ หรือชี้เพื่อแสดงถึงความสามารถที่จำสิ่งที่เรียนได้ เช่น การเรียก ชื่อสิ่งของได้ ครูชี้แล้วเด็กบอกชื่อได้
2. การเลือกหรือการบอกลักษณะ บอกลักษณะสิ่งของเช่น บอกลักษณะของชอสพริก ได้บอกกฎเกณฑ์ บอกกฎเกณฑ์ที่ท่องไว้ได้ เช่น การท่องสูตรคูณได้

ระดับที่ 2 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ยากกว่าระดับ 1 ประกอบด้วยพฤติกรรม 2 ชนิด แต่ละชนิดจะมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน ดังนี้

1. การจัดลำดับ เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เช่น การเรียง ลำดับขั้นตอนการทำชอสพริกสำเร็จได้
2. การสาธิต แสดงวิธีการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้องตามหลักขั้นตอน เช่นการ สาธิตการคองพริกได้

ระดับที่ 3 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ยากกว่าทุกระดับ ประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ชนิด แต่ละชนิดจะมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ดังนี้

1. การสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา สามารถสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ เช่น การสร้างรูปแบบการกำหนดจุดประสงค์
2. การอธิบายหรือบรรยาย สามารถอธิบายหรือบรรยายสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้องตามกำหนด เช่นอธิบายวิธีการบรรจุขอสพริกใส่ขวดได้
3. การจำแนกหรือแยกแยะ สามารถจำแนกแยกแยะประเภทของสิ่งของได้ เช่น การดองพริก การดองกระเทียม
4. การประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ การเรียนรู้กฎเกณฑ์แล้วนำไปประยุกต์ใช้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์การใช้เทคนิคปฏของค์

พฤติกรรมกรเรียนรูู้	รูปแบบของความรู้					
	แบบ ลูกโซ่ (น.น.=1)	แบบ เชื่อมโยง (น.น.=2)	แบบ ผสมผสาน (น.น.=3)	แบบ แนวคิด (น.น.=4)	แบบ หลักการ (น.น.=5)	แบบ แก้ปัญหา (น.น.=6)
บอกชื่อ/ชี้ (น.น.=1)						
เลือกหรือบอก ลักษณะ (น.น.=1)						
บอกกฎเกณฑ์ (น.น.=1)						
จัดลำดับ (น.น.=2)						
สาริต (น.น.=2)						
สร้าง (น.น.=3)						
อธิบาย/บรรยาย (น.น.=3)						
จำแนกหรือแยกแยะ (น.น.=3)						
ประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ (น.น.=3)						

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบปฏของค์

ขั้นที่ 1 นำองค์ประกอบของหลักสูตร คือจุดประสงค์ กิจกรรมกรเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลการเรียนรูู้ทั้งหมดของหลักสูตรมาวิเคราะห์ดูว่าในแต่ละข้อขององค์ประกอบเป็นความรู้ในลักษณะแบบใด และพฤติกรรมกรเรียนรูู้ันอยู่ในลำดับหรือขั้นไหน

ขั้นที่ 2 นำจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และการวัดผลประเมินผล ที่วิเคราะห์แล้วใส่ในตารางวิเคราะห์แบบปูยของค์

ขั้นที่ 3 คำนวณหาค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละช่องตารางวิเคราะห์ ใช้สูตรดังนี้

$$\text{น้ำหนักของแต่ละช่อง} = \text{น้ำหนักของแบบความรู้} \times \text{น้ำหนักของพฤติกรรมการเรียนรู้} \times \text{จำนวนข้อในช่องนั้น}$$

ขั้นที่ 4 หลังจากได้คะแนนแต่ละช่องแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ ใช้สูตรปูยของค์เพื่อคำนวณหาค่าคุณภาพของหลักสูตร (the puissanec measure ใช้ตัวอักษรย่อว่า P.M. แทนคำว่าคุณภาพหลักสูตร)

$$P.M. = \frac{\text{ผลบวกของน้ำหนักของทุกช่องในตารางปูยของค์}}{\text{จำนวนข้อที่นำมาวิเคราะห์}}$$

ขั้นที่ 5 นำผลที่คำนวณได้มาแปลผลโดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผล คือ

ค่า P.M. ตั้งแต่ 1 – 3.99 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพต่ำหรือควรแก้ไข

ค่า P.M. ตั้งแต่ 4 – 9.99 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพปานกลางหรือใช้ได้

ค่า P.M. ตั้งแต่ 10 – 18 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก

เนื่องจากการประเมินหลักสูตร โดยใช้เทคนิคปูยของค์ (puissanec measure หรือ P.M.) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริงว่ามีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ทั้งยังสามารถประเมินหลักสูตรทั้งฉบับ หรือแยกประเมินทีละองค์ประกอบก็ได้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินหลักสูตรการทำซอฟต์แวร์การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนนำไปทดลองใช้

ข้อมูลอำเภอสรรค

ในปี พ.ศ. 2443 จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรีได้มาตั้งโรงเลื่อยไม้ห่างจากเมืองบางพระไปทางทิศใต้ประมาณ 5 กิโลเมตร โดยใช้ชื่อว่า บริษัทศรีราชาทุน จำกัด ต่อมาบริษัทได้เจริญเติบโตขึ้น มีคนงานมากขึ้นจึงกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2446 จอมพลเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ได้กราบบังคมทูลต่อกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ซึ่งเป็นสมุหนายกสภาภิบาลสำเร็จราชการ มณฑล

ปราจีนบุรี จึงขอให้ย้ายอำเภอบางพระมาตั้งอยู่ใกล้โรงเลื่อยปี 2460 จึงเปลี่ยนชื่อจากอำเภอบางพระ มาเป็นอำเภอศรีราชา

จากประวัติศาสตร์อันยาวนานจนกระทั่งปัจจุบัน ส่งผลให้อำเภอศรีราชาเป็นอำเภอที่มีจุดเด่นเป็นของคนในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะการมีอนุสาวรีย์พระยาสุรศักดิ์มนตรี ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของชาวศรีราชา

สภาพทั่วไปอำเภอศรีราชาตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลาดเนิน มีภูเขาเล็ก ๆ ตั้งกระจายทั่วไป พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตรและอุตสาหกรรมมีที่ราบลุ่มทำนาได้บางส่วน มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 643.611 ตารางกิโลเมตร ที่ว่าการอำเภอศรีราชาตั้งอยู่ริมถนนสุขุมวิท ตำบลศรีราชา อยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรี 24 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 105 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ จดอำเภอเมืองชลบุรี

ทิศใต้ จดอำเภอบางละมุงและอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

ทิศตะวันออก จดอำเภอบ้านบึง

ทิศตะวันตก จดอำเภอเกาะสีชัง

ด้านสภาพภูมิอากาศของอำเภอศรีราชา แบ่งออกเป็น 3 ฤดู เนื่องจากด้านตะวันตกติดทะเล จึงได้รับลมทะเลอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ฤดูร้อนไม่ร้อนมาก ฤดูหนาวไม่หนาวมาก อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 29.8 องศาเซลเซียส

ด้านเกษตรกรรม อำเภอศรีราชาที่มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์ การปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด มีมาก มันสำปะหลังเป็นพืชเศรษฐกิจดั้งเดิมที่มีความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง ปลูกมากที่สุดตามเขาคันทรง ตำบลบางพระ และตำบลบ่อวิน อ้อย เป็นพืชเศรษฐกิจอันดับรองลงมา ปลูกมากที่สุดตามตำบลบางพระ ตำบลเขาคันทรง และตำบลบ่อวิน สับปะรด อำเภอศรีราชาได้ชื่อว่าปลูกมากที่สุดที่สุดในจังหวัดชลบุรี โดยมีพื้นที่ปลูกมากกว่า 24,326 ไร่ นอกจากนั้นยังมีการปลูกพืชสวน เช่น ขนุน มะพร้าว มะม่วง และอื่น ๆ

ด้านการประมงทะเล อำเภอศรีราชามีชายฝั่งยาวถึง 28 กิโลเมตร จึงเป็นแหล่งรวมทรัพยากรสัตว์ทะเลที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และสัตว์น้ำอื่น ๆ การประมงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประมงทะเลกับการประมงน้ำจืด การประมงทะเล ปัจจุบันผลผลิตลดน้อยลง เนื่องจากปริมาณสัตว์ทะเลลดลง ประกอบกับความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนการประมงน้ำจืด จะมีเฉพาะบริเวณอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ เนื่องจากขาดแหล่งน้ำจืดตามธรรมชาติ

อำเภอศรีราชามีพื้นที่ที่ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ รวม 4 แห่ง คือ ป่าเขาเขียว ป่าเขาหมก ป่าเขาพุ และป่าเขาเรือแตก และมีอุทยานแห่งชาติเขาเขียว – เขามวก

ด้านการคมนาคม อำเภอศรีราชามีถนนสายสำคัญผ่าน จำนวน 3 สาย คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ถนนสุขุมวิท ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 331 สายฉะเชิงเทรา – สัตหีบ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 สายชลบุรี – พัทยา ผ่านอำเภอศรีราชาและเชื่อมโยงต่อกับท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ส่วนการคมนาคมภายในอำเภอศรีราชามีทางหลวงชนบท ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอใกล้เคียงได้สะดวก

การขนส่งสินค้าและน้ำมันเชื้อเพลิงทางทะเล เป็นเส้นทางคมนาคมและเส้นทางเศรษฐกิจคู่กับอำเภอศรีราชามาช้านานกว่าร้อยปี

ทางรถไฟสายกรุงเทพ ฯ – สัตหีบ เชื่อมต่อลง ไปยังท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง เป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้าและน้ำมันเชื้อเพลิงนานาชาติ นับเป็นเส้นทางสายเศรษฐกิจใหม่ของศรีราชา

ด้านศาสนา ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอศรีราชา นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปเป็นศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกและศาสนาอิสลาม

ด้านการสาธารณสุข อำเภอศรีราชามีโรงพยาบาลขนาดใหญ่ทั้งของรัฐบาลและเอกชน และยังมีสถานอนามัยให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึงทุกตำบล และยังมีสถานพยาบาลประเภทคลินิกอีกมากมาย

ด้านการสาธารณูปโภค อำเภอศรีราชาเป็นที่ตั้งของสำนักงานองค์การโทรศัพท์ สำนักงานการประปา และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ด้านเศรษฐกิจ อำเภอศรีราชามีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ 3 แห่ง ซึ่งได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั้งไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ได้แก่

1. นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง มีพื้นที่เป้าหมายระยะแรก 2,484 ไร่ ประกอบด้วยอุตสาหกรรมทั่วไป 1,888 ไร่ เขตอุตสาหกรรมส่งออก 460 ไร่ เขตพาณิชย์กรรม 146 ไร่ มีพื้นที่เป้าหมายระยะที่สอง 1,070 ไร่ ประกอบด้วยอุตสาหกรรมทั่วไป 424 ไร่ เขตอุตสาหกรรมส่งออก 648 ไร่ รวมพื้นที่สองโครงการ 3,556 ไร่

2. นิคมอุตสาหกรรมเรือสัพพัตน์ ได้ดำเนินการมาแล้วกว่า 10 ปี มีโรงงานเปิดดำเนินการแล้ว 62 แห่ง มีคนงานประมาณ 20,000 คน

3. นิคมอุตสาหกรรมบ่อวิน มีพื้นที่โครงการ 3,000 ไร่ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ มีโรงงานเข้าไปดำเนินกิจการแล้ว 4 แห่ง

นอกจากนั้น ยังมีโรงกลั่นน้ำมัน ไทยออยล์ เอสโซ่ และคลังน้ำมันปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลอ่าวอุดม ซึ่งนิคมอุตสาหกรรมและโรงกลั่นน้ำมันต่าง ๆ ในเขตอำเภอศรีราชาเหล่านี้ ได้สร้างงาน สร้างเงินภาษีรายได้ให้กับรัฐปีหนึ่งนับแสนล้านบาท

ด้านการท่องเที่ยว อำเภอศรีราชามีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทั้งของรัฐบาลและเอกชน คือ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว สวนเสือศรีราชา ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง และยังมีสนามกอล์ฟสำหรับผู้มีความสนใจด้านกีฬา ถึง 6 สนามด้วยกัน คือ สนามกอล์ฟบางพระ สนามกอล์ฟปัญญาธิสอร์ท สนามกอล์ฟศรีราชาอินเตอร์เนชันแนลกอล์ฟคลับ สนามกอล์ฟเขาเขียวกันทรวิชัย สนามกอล์ฟบูรพา และสนามกอล์ฟแหลมฉบัง และสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลเกาะลอย ซึ่งเป็นบ่อนุรักษ์เต่าทะเลและใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

ด้านประเพณีและวัฒนธรรม อำเภอศรีราชาเป็นอำเภอหนึ่งที่มีการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้มาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. ประเพณีกองข้าว ซึ่งอำเภอศรีราชาเหลือเพียงอำเภอเดียวที่สืบสานและปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นประเพณีที่สวຍงาม มีเอกลักษณ์พิเศษสุด เมื่อประชาชนนับร้อยนับพันจัดสำหรับกับข้าวตามฐานะ มาตั้งวงรับประทานอาหารร่วมกัน ด้วยบรรยากาศของญาติพี่น้อง เสียงสรวลเสเฮฮาแลกเปลี่ยนอาหารกันรับประทาน ประเพณีกองข้าวของชาวศรีราชา จะกระทำกันประมาณวันที่ 19-21 เมษายน ของทุกปี
2. การละเล่นพื้นบ้าน ที่มีต้นกำเนิดมาจากอำเภอศรีราชา ได้แก่ มวยดัดจากหรือมวยป่า และมวยทะเล

2.1 มวยดัดจากหรือมวยทะเล เล่นกันที่อ่าวอุดม ตำบลทุ่งสุขลา นิยมเล่นกันในเทศกาลต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ทอดถฐิน การเล่นมวยดัดจากเกิดขึ้นเนื่องจากแต่เดิมพื้นที่แถบนี้ นิยมปลุกดันจากกันเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดความคิดที่จะนำจากมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการเล่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ไม่ให้สูญหายไปเหลือแต่เพียงตำนานจะจัดให้มีขึ้นในเทศกาลสำคัญ ๆ

2.2 มวยทะเล เนื่องจากอำเภอศรีราชา มีพื้นที่ติดชายทะเล ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทางการประมงมีเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการละเล่นพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่ง นิยมเล่นกันในเทศกาลต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานและฝึกความอดทน

สิ่งที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวศรีราชา คือ

1. สืบประวัติศรีราชา พันธุ์ปัดดาเวียมีชื่อเสียงโด่งดังตราบนานเท่าทุกวันนี้
2. ซอสพริกศรีราชา เป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศในนาม ซอสพริกศรีราชา ซึ่งนางถนอม จักกะพาก ทำขึ้นมาเพื่อรับประทานกันเฉพาะในครอบครัว และแจกจ่ายเพื่อนบ้านเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีคนลองลิ้มชิมรสแล้ว ดิฉอกติดใจกันมากขึ้นจึงได้จัดทำจำหน่ายในปี พ.ศ. 2495

หอสพริกตราศรีราชพานิช ได้รับพระราชรางวัลโล่เกียรตินิยมในฐานะเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ในงานกาชาด จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังคำขวัญของอำเภอสรีราชาที่ว่า “หอสพริกอร่อย เกษะลอยงามล้ำ อุตสาหกรรมรุ่งเรือง เมืองเจ้าพระยาสุรศักดิ์อนุรักษ์เด้าทะเล ประเพณีกองข้าว”

ข้อมูลเกี่ยวกับหอสพริกศรีราชา

คนไทยเรารู้จักกินพริกมานานกว่า 300 ปี ตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย ว่ากันว่าที่อาหารดั้งเดิมแบบไทย ๆ น่าจะเป็นอาหารประเภทต้ม ๆ ย่าง ๆ แล้วมีการปรุงแต่งด้วยการเอาเกลือพริกไทย มาเคียงเพื่อเพิ่มรสชาติของอาหารให้อร่อยถูกลิ้นถูกปากมากยิ่งขึ้น นอกจากจะมีการใช้พริกปรุงแต่งอาหารให้มีรสชาติถูกปากแล้ว คนไทยยังกินพริกสด พริกแห้ง พริกป่น พริกคอง และน้ำพริก เป็นอาหารหลัก

ต่อมาได้มีการพัฒนาปรับปรุงแต่งพริกให้เป็นอาหารหลักของคนไทย ไปในลักษณะต่าง ๆ ตามความนิยมแต่ละท้องถิ่น เช่น น้ำพริกกะปิ น้ำพริกมะขาม น้ำพริกแมงดา น้ำพริกอ่อน น้ำพริกหนุ่ม เป็นต้น แต่น้ำพริกต่าง ๆ เหล่านี้เป็นที่นิยมเฉพาะในแต่ละท้องถิ่น แต่ละภาคเท่านั้น เก็บรักษาได้ไม่นาน เพราะไม่ได้ผ่านการทำให้สุกมาก่อน

ที่ศรีราชามี “น้ำพริกศรีราชา” หรือ “หอสพริกศรีราชา” ซึ่งมีการนำพริกมาปรุงแต่งเป็นน้ำจิ้มแกลั้มกับอาหารต่าง ๆ เพิ่มรสชาติอาหารให้อร่อยยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเหมาะกับการใช้จิ้มกับอาหารทะเลสด ๆ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา เป็นต้น หรือจะจิ้มกับเนื้อหมู เนื้อไก่ ก็อร่อยถูกปาก

การทำน้ำพริกศรีราชา หรือหอสพริกศรีราชา จะเริ่มด้วยการนำพริกสดมา โม่ หมัก ต้ม ผสมด้วยสูตรต่าง ๆ เมื่อเสร็จแล้วจะมีสีแดงส้ม นำรับประทาน บรรจุภาชนะแล้วเก็บไว้ได้นานไม่เน่าเสียเหมือนน้ำพริกอื่น ๆ เพราะได้ผ่านการต้มมาแล้ว

ชาวศรีราชารู้จัก น้ำพริกศรีราชา หรือ หอสพริกศรีราชา มานานกว่า 80 ปี แล้ว ใครจะเป็นผู้คิดค้นสูตร น้ำพริกศรีราชา ขึ้นมาก่อน ไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน แต่ที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางของคนทั่วไป และเข้าใจกันว่าเป็นเจ้าแรกเป็นเจ้าของสูตรน้ำพริกแสนอร่อยนี้ก็คือ นางถนอม จักกะพาก เจ้าของน้ำพริกหรือหอสพริกบรรจุขวดตราศรีราชพานิช

นางถนอม จักกะพาก เป็นภรรยาของ นายดำรง จักกะพาก เป็นคนมีความสามารถด้านการบ้านการเรือนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะฝีมือในการทำอาหารและขนมต่าง ๆ เล่ากันว่าแต่เดิม นางถนอม จักกะพาก ทำขึ้นมารับประทานกันเฉพาะในครอบครัว และแจกจ่ายเพื่อนบ้านเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีคนลองลิ้มชิมรสแล้วติดอกติดใจกันมากขึ้น จึงได้ทำจำหน่าย ในระยะแรก ๆ ของการผลิต ใช้แรงงานคนทุกขั้นตอน นับตั้งแต่การเด็ดพริก โม่พริก หมักพริก ต้มบรรจุ สามารถผลิต

ได้วันละ 1 ตุ่มเท่านั้น จากการที่ได้รับความนิยมในราชชาติ ต่อมาจึงได้พัฒนาใช้เครื่องจักรเข้ามาช่วย และได้จดทะเบียนเป็นขอสหพริกตรา “ศรีราชพานิช” ไปในที่สุด

ในปี พ.ศ. 2495 ขอสหพริกศรีราชา ตรา “ศรีราชพานิช” ได้รับพระราชทานรางวัลโล่เกียรตินิยม ในฐานะเป็น “ผลิตภัณฑ์ดีเด่น” ในงานกาชาดจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต่อมาได้มีการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนมีบริษัทใหญ่มาซื้อลิขสิทธิ์และนำส่งไปจำหน่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลังจากขอสหพริกตราศรีราชพานิช ได้ถูกขายลิขสิทธิ์ไปแล้ว ทายาทของ นางถนอม จักกะพาก ได้ออกขอสหพริกตรา “ถนอม” ขึ้นมาใหม่ การปรุงรสชาตก็คงเหมือนสูตรเดิมที่เคยทำมาเพียงแต่เปลี่ยนชื่อเปลี่ยนตราขึ้นมาใหม่ แต่ก็เป็นที่รู้กันว่า ขอสหพริกตรา ศรีราชพานิช หรือ ขอสหพริกตรา ถนอม ก็คือสูตรเดียวกันที่มีต้นกำเนิดมาจากอำเภอศรีราชาเหมือนกัน

ขอสหพริกศรีราชาไม่ว่าจะเป็นตรา “ศรีราชพานิช” หรือ ตรา “ถนอม” เป็นขอสหพริกแท้ ๆ ที่ไม่มีส่วนผสมของแป้งหรือสารกันบูด การเก็บรักษาให้ได้นาน ๆ ควรเก็บไว้ในตู้เย็น หลังจากสิ้นสุดการใช้ควรทำความสะอาดปากขวด ปิดฝาให้สนิททุกครั้ง และควรเขย่าขวดก่อนใช้เสมอ ต่อมาได้มีการผลิตขอสหพริกแบบเดียวกันกับขอสหพริกศรีราชามากมายหลายยี่ห้อ ทั้งที่ศรีราชา ที่ชลบุรี ที่กรุงเทพฯ หรือที่ไหน ๆ ก็ตาม แต่ถ้าเป็นขอสหพริก สีแดงส้ม สำหรับใช้จิ้มกับข้าว ได้เริ่ดอร่อยแล้วละก็ จะผลิตที่ไหนยี่ห้ออะไรก็ตาม คนทั่วไปต่างพากันเรียก “น้ำพริกศรีราชา” หรือ “ขอสหพริกศรีราชา” ด้วยกันทั้งนั้น นับเป็น ของดีศรีราชาอย่างหนึ่งที่ชาวศรีราชาภูมิใจ ซึ่งสอดคล้องกับคำขวัญของอำเภอศรีราชาที่ว่า “ขอสหพริกอร่อย เกาะลอยงามล้ำ อุดสาหกรรมรุ่งเรือง เมืองเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อนุรักษ์แต่ทะเล ประเพณีกองข้าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ยุทธนา อุทโท (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การสานกระติบข้าว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรฉบับร่างก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ซึ่งประเมิน โดยผู้เขียนชาครู ด้วยวิธีการปริक्षा สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างและใช้การประเมินหลักสูตรแบบ puissance measure (P.M.) ผลการประเมินหลักสูตรพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งมีค่า puissance measure (P.M.) เท่ากับ 10.75 การประเมินหลักสูตร โดยครูผู้สอนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ในด้านจุดมุ่งหมาย ด้านโครงสร้างและเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผลของ

หลักสูตรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แนวการจัดการเรียนการสอน เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ และหลักสูตร ครอบคลุมทั้งทางด้าน ความรู้ เจตคติ และทักษะกระบวนการ แต่ในด้านอัตราเวลาเรียนนั้นพบว่า ต้องมีการปรับปรุงโดยการเพิ่มอัตราเวลาเรียนและจัดให้มีกิจกรรมฝึกทักษะนอกเวลาเรียนตามปกติ

วิชา แสงงาม (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การสานมวย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดทำวิชา/รายวิชาเพิ่มเติมขึ้นในกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ และประเมินหลักสูตร โดยใช้วิธีการประเมินแบบปฏิกิริยาของผู้เรียน เพื่อหาคุณค่าของ หลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ และใช้รูปแบบการประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อหาตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพ ของหลักสูตรหลังจากนำไปทดลองใช้ ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพ ท้องถิ่น มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เหมาะสมกับผู้เรียน และหลังจากนำไปทดลองใช้พบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน สื่อ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น

ฉวีวรรณ แก้วตะกู (2541, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรงานที่เตรียม ไปสู่อาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ พบว่า นักเรียน สามารถเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 83.31 รวมทั้งมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับสูง

สาลีณี อุดมผล (2542, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่าย ทอดภูมิปัญญาชาวบ้านเรื่อง การเจียรไนนิล โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ศึกษาเอกสาร และสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการเจียรไนนิลและมีเจตคติที่ดีต่อการ เจียรไนนิล

กัลยา ศรีเล็ก (2543, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรด้านอาชีพของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า อาชีพที่ประชาชนภูมิใจ และควรอนุรักษ์ไว้มากที่สุด คือ อาชีพทำสวนผลไม้ และได้พัฒนาหลักสูตรด้านอาชีพ วิชา ผลไม้ เศรษฐกิจในท้องถิ่น ได้หลักสูตรที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องและผลการทดลองใช้ หลักสูตร 1 หน่วยย่อย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้วยการทดสอบ ก่อนและหลังเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความก้าวหน้า อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

พัชนี พงษ์สุภา (2544, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง งาน ใบตอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีคุณภาพสูง

หรือดีมาก หลักสูตรที่มีความสอดคล้องกันดี ผลการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วิภา แสนบัณฑิต (2545, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การปลูกบัวผัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยมี ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การยกร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น การทดลองใช้หลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ได้หลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

วีเวียน (Vivian, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและรูปแบบการคิดเรื่องการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรดูแลสุขภาพ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าว ช่วยให้การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพของแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ยังคงมีผลสัมฤทธิ์คงเดิมเมื่อนำไปใช้สอนกับท้องถิ่นในลักษณะเดียวกัน การนำไปสอนพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านการฝึกอบรม ส่วนด้านเนื้อหา ด้านทักษะ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรูปแบบการคิด ด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เจอร์รี่ (Jerry, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบกราฟิกที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิก และนักการศึกษา เมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

ชีล่า (Shelia, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง หลักสูตรและเจตคติของครู ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษ พบว่าการให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาแบบพิเศษมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษา การบริหารงบประมาณ การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในทางที่ดีอีกด้วย

เทเลอร์ (Tayler, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษา ในวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือรัฐโอกลาโฮมา โดยสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษาและครู

ใหญ่โรงเรียนที่ผู้สำเร็จการศึกษาสอนอยู่ ผลการวิจัยสรุปว่า ความรู้ทางวิชาการเฉพาะควรมีเนื้อหา รายวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ส่วนในวิชาการศึกษาคควรปรับปรุงบางส่วน เพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง ควรให้มีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาตามความสนใจของผู้เรียน

เบอร์นาร์ด (Bernard, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ระหว่างหลักสูตรนานาชาติ ในประเทศอังกฤษกับหลักสูตรปกติในประเทศแคนาดา พบว่า ระบบ การศึกษาในประเทศแคนาดามีการกระจายอำนาจทางการศึกษามากกว่าประเทศอังกฤษ เช่น การส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้เอง ดังนั้นการผลักดันให้มีการจัดการศึกษาที่เน้น การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่เป็น ไปตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น